

Cartea Profetului Ioel

Cartea Ioel (Yahwe este Dumnezeu) este foarte greu de datat. Referirile multiple la Casa Domnului ne plasează clar într-o perioadă când Templul era în picioare și în același timp ne sugerează destul de clar că Ioel a activat cel mai probabil în Iuda. Dar când? În principiu sunt două datări majore: fie o datare timpurie (înainte de Isaia sau în jurul perioadei lui Isaia), fie o datare târzie post-exilică. Dacă Ioel a scris înainte de dărâmarea Templului, atunci el este mai degrabă un profet timpuriu. Referirile cu conținut pozitiv la ritualurile din Casa Domnului ne sugerează că Ioel a activat înainte de Manase. Manase a pângărit Templul și adesea după Manase ritualurile de la Templu sunt privite cu suspiciune de profeți (*Milă voiesc și nu jertfe!* etc.). Dacă Ioel a profetizat după dărâmarea Templului, atunci cartea e extrem de târzie, căci e redactată după rezidirea Templului. Deci cartea ar putea fi plasată între Hagai/Zaharia și Maleahi sau în aceeași perioadă cu Maleahi. De asemenea referirile cu privire la greci din 3:6 și la vinderea evreilor din Iuda ca robi printre neamuri ne-ar sugera că profetia e scrisă după anul 586 î.d.H. E adevărat că și Isaia vorbește despre reîntoarcerea din robia babiloniană cu mult timp înainte de anul 586 î.d.H. Observăm deci un paradox cu privire la datarea cărții: ori foarte timpurie, ori foarte târzie. Ioel ar putea fi astfel fie primul dintre profeții canonului ebraic, fie ultimul dintre aceștia. El este fie un deschizător de drumuri, fie unul care trage concluziile. Observăm și faptul că profetia îi menționează pe bătrâni și pe preoți, dar nu face referiri la împărat și casa regală. De ce? Iată o importantă întrebare a cărții. Adepții datării timpurii văd în acest fapt un argument pentru a plasa cartea pe timpul Ataliei (singura perioadă dintre zidirea și dărâmarea Templului când Iuda nu a fost condus de un rege davidic). Adepții datării târzii văd în acest fapt o dovadă pentru a plasa cartea după întoarcerea din robie, când din pricina dominației persane și apoi grecești funcția de rege a lui Iuda nu putea fi împlinită de un urmaș al lui David. În momentul de față mi se pare mai argumentată varianta datării târzii. Însă vom păstra ambele variante în minte în timpul studiului nostru. Dincolo de datarea cărții e important să surprindem accentele unice ale acestei profetii, accente care legitimează locul cărții în canon și aportul adus de Ioel profetiilor veterotestamentare. De ce revelația ar fi incompletă fără Ioel? Ce anume rostește Dumnezeu într-un mod cu totul special în Ioel?

Capitolul 1

Invazia lăcustelor și o primă chemare la pocăință

Primul lucru deosebit pe care-l observăm în cartea Ioel este tocmai această invazie de lăcuste. Dacă în ceilalți profeți de obicei pedeapsa vine prin neamurile vrăjmașe lui Israel, de această dată pedeapsa Domnului vine în primul rând printr-o invazie de lăcuste. Unealta pedepsei nu este un popor de oameni ci un popor de lăcuste. Deigur Domnul a mai folosit creația ca unealtă pentru pedepsirea poporului Său. Unealta cea mai frecventă întâlnită în istoria lui Israel pare a fi foametea generată de secetă, de lipsa ploii. Cu privire la acest aspect, este de ajuns să ne amintim de Ilie sau de Ieremia cap.14. Însă de data aceasta unealta nu mai este absența ploii ci o cumplită invazie de lăcuste. De ce? În cele din urmă efectele sunt similare: moartea recoltelor, foamete. Descrierea efectelor foametei din Ieremia 14 are multe puncte comune cu Ioel cap.1. Și în Ioel cap.1 găsim și ideea de secare a izvoarelor și de căldură insuportabilă (1:20). Deci e posibil ca invazia de lăcuste să fie acompaniată de o secetă. Cu toate acestea greul pedepsei vine prin lăcuste și nu prin absența ploii. De ce schimbă Domnul unealta pedepsei Sale? Deci nu este vorba de un un popor vrăjmaș lui Israel, ci de un element al naturii. Iar acest element al naturii este reprezentat tocmai de lăcuste. De ce? Facem o paranteză: sunt anumite versete în cap.1 și mai ales în cap.2 care ne sugerează că invazia lăcustelor ar fi urmată de o invazie a armatelor vrăjmașe. Dar ne întrebăm dacă nu cumva armatele vrăjmașe sunt chiar lăcustele? Adesea în literatura profetică vetero-testamentară și în cea antică invazia armatelor dușmane e comparată cum o invazie de lăcuste. Acum însă mai degrabă invazia lăcustelor e comparată cu o invazie a armatelor vrăjmașe. De aceea pe drept cuvânt se emite ipoteza că referirile din cap.1 și cap.2 la oștirile dușmane ar fi de fapt o metaforă plastică pentru a descrie efectul devastator al lăcustelor. Totuși în cap.3 referirea la armatele dușmane este evidentă. Însă deja acolo are loc alunecarea spre escaton. Dar aceasta nu înseamnă că nu ar fi o legătură importantă între pedeapsa din cap.1-2 și pedeapsa menționată în cap.3. Invazia lăcustelor din vremea lui Ioel prefigurează, anunță o invazie ulterioară a armatelor vrăjmașe, și chiar invazia finală a neamurilor asupra regatului lui Iuda. Reținem acest aspect. În cele din urmă greul pedepsei vine prin oameni și nu prin alte elemente ale creației. După numărătoarea poporului, David și poporul aveau să primească o pedeapsă. Mânia Domnului era aprinsă. Dar în marea Sa bunătate față de David, Domnul l-a lăsat pe David să aleagă pedeapsa. Mare har și mare îndurare! În dreptatea Sa Domnul nu putea anula pedeapsa, dar în bunătatea Sa a încercat să găsească o cale să o diminueze. Și a găsit această cale: a oferit lui David trei pedepse și l-a lăsat să aleagă. Să ne aducem aminte că Domnul nu a făcut acest lucru după păcatul cu Urie, Hetitul. Dar acum își manifestă bunătatea. Să ne aducem aminte care erau cele trei pedepse din care trebuia să aleagă David: 7 ani de foamete, 3 luni să fugi dinaintea vrăjmașului sau ciună pentru trei zile în țară? David răspunde: *Sunt într-o mare strâmtorare! Oh! Mai bine să cădem în*

mâinile Domnului căci îndurările Lui sunt nemărginite; dar să nu cad în mâinile oamenilor! Am discutat și cu alte ocazii că e mult mai grea suferința care vine printr-un om care-ți este vrăjmaș. Durerii respective i se adaugă umiliința și ocara adusă de acel vrăjmaș. Pe când dacă durerea vine direct din partea Domnului, prin elemente ale creației, pedeapsa este evident mai mică, scăpăm de ocara adusă de vrăjmaș. Și Domnul nu ne va întrista cu plăcere. Nu ne va umili și ocări. Și dacă o va face, o va face ca un tată, cu o mână ne va pedepsi, dar cu cealaltă ne va mângâia. Pe când vrăjmașul nu va avea milă deloc. Una din cele mai mari pedepse pământești este deci să cazi în mâna vrăjmașului tău. Deci Domnul îi dă în mod clar lui David posibilitatea să aleagă o pedeapsă mai mică. Și apoi trebuie să aleagă între 7 ani de foamete și 3 zile de ciumă! E clar ce va alege David. Dacă un aspect cumplit al pedepsei este să cazi în mâna oamenilor, un altul este acela al unei dureri prelungite în timp. O durere intensă dar de scurtă durată poate fi mai ușor depășită. Dar o durere mică prelungită într-o perioadă mare de timp e foarte greu de suportat. Este evident că David alege de fapt pedeapsa cea mai mică, și deci este evident că Domnul îi dă posibilitatea să diminueze pedeapsa. Ce fel de Dumnezeu este acesta? Ce apropiere era între Dumnezeu și David dacă chiar atunci când îl pedepsește îi dă voie să aleagă pedeapsa și-i oferă șansa să diminueze cu mult pedeapsa? Ce fel de Dumnezeu este Cel care cu o mână te pedepsește, dar cu cealaltă mână te mângâie? Care cu o mână te lovește aspru, dar cu cealaltă își ține mâna cea aspră pentru ca lovitura să fie mult diminuată și să semene mai degrabă cu o mângâiere? Pe drept cuvânt spunea David: *Toiagul și nuiua Ta mă mângâie...* Nuiua nu este pentru a mângâia, ci pentru a pedepsi cu asprime. Totuși nuiua Tatălui cereș aduce mângâiere. Ce fel de Dumnezeu este Acesta care transformă pedeapsa în mângâiere și judecata în vindecare?

Deci o plagă a naturii, ori cât de cumplită ar fi ea, este de fapt o pedeapsă mai mică ce prevestește o pedeapsă mai mare care va veni. Astfel invazia de lăcuste poate prevesti chiar invazia armatelor străine. Din această perspectivă înțelegm mai bine folosirea comparației lăustelor cu o oștire înarmată. Dar plaga de lăcuste poate prevesti însăși ziua Domnului, cea mare și înfricoșată. Acest lucru este semnalat încă din 1:15. În concluzie, invazia de lăcuste este o pedeapsă mai mică ce prevestește o judecată finală. Din acest sens, ea este o manifestare a îndurării divine care vrea să trezească poporul Său la pocăință pentru ca acesta să fie izbăvit de judecata finală. Dar dintre toate plăgile, de ce tocmai lăcuste? Sunt mai multe posibile explicații:

- Invaziile de lăcuste (de proporții mai mici) reprezentau o plagă specifică zonei geografice respective; astfel Dumnezeu folosește un element al creației specific habitatului zonei.
- O invazie de lăcuste de asemenea proporții era un lucru mai rar în Israel. Versetele 1:2-3 subliniază acest lucru. Iuda a mai avut parte de secetă și foamete, și poate chiar de invazii de lăcuste locale și de mici proporții. Dar o asemenea invazie de lăcuste era un lucru nou pentru poporul Domnului. Așa ceva nu s-a mai auzit în Israel. Astfel, Dumnezeu folosește o plagă cu caracter de noutate pentru Iuda tocmai pentru a face mai șocant și

mai clar mesajul judecății Sale. Locuitorii poporului ar fi putut spune: *Am mai fost loviți cu secetă, cu foamete, cu boli... dar niciodată cu o asemenea invazie de lăcuste! Este clar o judecată a Domnului. Din celelalte am fost izbăviți... Dar din aceasta vom mai putea fi izbăviți?*

- Invazia de lăcuste avea o semnificație specială în memoria colectivă a poporului Israel. Orice evreu știa că atunci când Domnul i-a scos din Egipt i-a lovit pe Egipteni cu o invazie de lăcuste. Psalmiștii aminteau adesea această urgie în imnurile lor. (vezi Ps.78:4, 105:34) Iată că acum ei erau loviți cu această invazie. Înseamnă că la fel ca Egiptenii de altădată, ei au ajuns să fie în tabăra vrăjmașă, în tabăra care este în conflict cu Yahwe și cu care Yahwe luptă. Dar cum Egiptenii puteau pune capăt urgiilor prin căință și ascultare de Yahwe, la fel puteau să facă și ei. Urgia avea deci un rol de disciplinare și nu de distrugere totală.
- Tot cu referire la eliberarea lor din Egipt, invazia lăcustelor a reprezentat urgia a 8-a. Apoi a urmat întunericul de trei zile după care ultima urgie, o veritabilă zi a Domnului, când Însuși Domnul a făcut judecată în Egipt. Deci invazia de lăcuste era și un mesaj că judecată finală, ziua Domnului, sau o formă cruntă de manifestare a acesteia, care este **foarte aproape**. Acum înțelegem mai bine de ce autorul glisează de la lăcuste la ziua Domnului atât în cap.1 cât și în cap.2.

Lăcustele sunt cele mai importante insecte din Biblie menționate de 56 de ori, sub 9 nume ebraice și un nume grecesc. Lăcusta era în principal un distrugător dar ea reprezenta și o sursă folositoare de proteine animale (Ioan Botezătorul se hrănea cu lăcuste). Cu privire la diferitele denumiri ale lăcustelor (pe care le întâlnim și în Ioel cap.1) au fost sugerate trei interpretări:

- Ele reprezintă diferite stadii prin care trece lăcusta în porcesul de maturizare.
- Ele se referă la specii diferite de lăcuste, deși poate fi vorba doar de 3 specii de lăcuste: migratoare, de deșert și marocane.
- Aceste nume sunt porecle descriptive, deoarece toate conțin rădăcini ale unor cuvinte ce se referă la unul sau mai multe atribute ale lăcustelor. Aceste porecle diverse ar arăta cât de vie era această insectă în mentalul evreiesc din antichitate.

Astfel v.4 e tradus de unele versiuni astfel:

- Gazam – lăcusta rozătoare
- Arbeh – lăcusta cea mare
- Ielec – lăcusta târătoare

- Hasil - omida

Revenim la urgiile din Egipt. Ziua Domnului din Egipt e precedată de o invazie de lăcuste și de un întuneric de trei zile. În Ioel ziua Domnului e și ea precedată de o invazie de lăcuste și de cataclisme celești care aduc și un mare întuneric (vezi Ioel 2:31-32). În acest context nu putem să nu ne aducem aminte de Apocalipsa. În Apocalipsa 8-11, din cei 7 îngeri cu cele 7 trâmbițe, îngerul al 5-lea aduce o invazie de LĂCUSTE (vezi Apoc.7:3). E adevărat că sunt altfel de lăcuste care se ating doar de oameni și care cel mai probabil sunt demoni. Dar faptul că sunt înfățișate ca niște lăcuste nu e întâmplător. Îngerul al 5-lea marchează intrarea revărsării judecății într-o nouă fază (vezi Apoc.7:13) și faptul că ziua Domnului e deci foarte aproape. Deci în Apocalipsa LĂCUSTA ca agent al judecății are același mesaj ca în Exod și în Ioel! De asemenea în Apoc. 16 ultimul potir este precedat de un mare întuneric (potirul 5) și de o intensificare a activității lumilor demonice (potirul 6), lumi demonice care deși în Apoc.16 sunt asemănaute cu broaștele, în lumina cap.9 din Apoc., ele pot fi asemănaute și nu niște lăcuste. Este interesant faptul că descifrăm un limbaj al judecății divine. Judecățile care preced marea judecată nu sunt pur și simplu un șir de judecăți mai mici. Ele se manifestă prin urgii diferite, care conțin accente și nuanțe specifice unor diferite faze ale judecății divine. Astfel prezența lăcustelor și a întunericului ne arată că suntem într-o fază alarmantă a judecății, când judecata finală este efectiv foarte aproape.

Poporul puternic din v.6-7 este cel mai probabil o descriere metaforică a invaziei lăcustelor. Aspectul lor fizic și efectele distrugătoare asupra vegetației aduse de acestea, făcea ca adesea în literatura antică lăcustele să poată fi comparate cu niște LEI. Ne amintim că și lăcustele din Apoc.9 au niște dinți ca de lei (Apoc.9:8). În v.7 jupuirea de coajă a smochinului și jupuirea mlădițelor de viță care făcea vizibilă întetiroul alb al acestora fac referire la efectele devastatoare ale unei invazii de lăcuste. Dar ce a făcut invazia de lăcuste asupra smochinului și viei din Israel, va face armata dușmană sau ziua Domnului asupra viei Israel și smochinului Israel. În alte contexte ale Vechiului Testament poporul Domnului e asemănat el însuși cu o vie sau cu un smochin.

În doua parte a capitolului, descrierea efectelor plăgii se împletește cu o chemare a poporului la pocăință. De fapt aceasta este și structura primei părți a capitolului doi: descrierea plăgii și apoi chemarea la căință. Capitolul doi însă va dezvolta atât tema plăgii cât și tema căinței. De fapt în cap.1 nu este menționat nici termenul de *căință*, dar nici termenul de *păcat*. Chemarea la căință este prezentată sub forma unei chemări la bocet, la jale, la plâns, la a striga înaintea Domnului. Dar în pasaj motivul plânsului este plaga și nu păcatul poporului. Desigur, în lumina legământului sinatic prezența plăgii în Israel trădează o stare adâncă de păcat. Dar e surprinzător că profetul nu precizează în mod explicit acest lucru. Ce contrast între Ioel și cartea

Ieremia. În cartea Ieremia termenii de păcat, nelegiuire, pedeapsă, curvie, idolatrie, judecată abundă în toată cartea. Ioel pare să abordeze diferit problema. Dar de ce? Abordează o strategie similară cu Ieremia în cartea Plângerilor? Totuși contextul e diferit decât cel al cărții Pângeri. Nici termenul de judecată sau pedeapsă nu este menționat explicit în cap.1. Este amintită ziua Domnului, care este prin definiție o zi a judecății. Totuși Ioel pare să evite folosirea termenului atât de uzitat de alți profeți. Ioel nu menționează nici casa regală atunci când cheamă poporul la plâns. Or în Ieremia și în alți prooroci referirea la regii lui Iuda și Israel este o temă favorită. Ioel cap.1 ne surprinde și prin **absențele** (aparent inexplicabile) ale textului profetic. Misterul crește. Oare unde ne va conduce?

Deși țara e curpinsă de jale și întristare, profetul face și el mai multe îndemnuri la jale și la plâns. Într-adevăr, preoții jălesc (v.9) și pământul este întristat (v.10). Totuși Ieremia rostește următoarele îndemnuri:

- Bețivilor, plângeți! (v.5)
- Bocește-te ca fecioara întinsă cu un sac pentru bărbatul tinereții ei! (v.8)
- Înmărmuriți plugari! (v.11)
- Văitați-vă vieri! (v.11)
- Încingeți-vă preoți și plângeți! Bociți-vă slujitori ai altarului, veniți și petreceți noaptea îmbrăcați cu saci, slujitori ai Dumnezeului meu! (v.13)
- Vestiți un post, chemați o adunare de sărbătoare, strângeți pe bătrâni, pe toți locuitorii țării în Casa Domnului Dumnezeului vostru și strigați către Domnul! (v.14)

E greu de crezut că poporul nu plângea din pricina suferințelor aduse de plagă. Nu cred că vorbim de acea stare de șoc și de durere atât de intensă care paralizează chiar plânsul. Mai degrabă mesajul lui Ioel creează un paradox: ***el îndeamnă un popor care plânge să plângă!*** Tocmai subtilitatea și paradoxul chemării ar putea trezi poporul la pocăință. El îndeamnă de fapt un popor care plânge din pricina suferinței să plângă din pricina păcatului. Dar deocamdată se ferește să afirme explicit acest lucru. Dar ideea postului, ideea de a se îmbrăca în saci, chemarea la Casa Domnului toate acestea arată că e o chemare clară la un plâns colectiv al căinței. Dar Ioel pare să dorească ca poporul să facă singur legătura între plagă și adevărata cauza a ei. Astfel s-ar putea explica poate abordarea folosită de el. V.8 are o însemnătate deosebită. Ce imagine! Logodnicul unei fecioare tinere a murit. Aceasta a îmbătrânit fără să se mai căsătorească. Ea nici nu a avut alți iubiți. Ea a păstrat în inima ei iubirea pentru logodnicul tinereții ei. Ea a păstrat cu grijă golul lăsat de acesta în inima ei, și parcă a refuzat să-l umple cu altceva. A refuzat să uite

iubirea tinereții ei. Trecerea timpului, celelalte experiențe ale vieții nu au reușit să stingă acea iubire, acele amintiri sublime. Dar tocmai pentru că iubirea nu a fost stinsă, nici durerea nu și-a încheiat zborul în inima ei. Deși este în vârstă ea mai bocește pentru bărbatul tinereții ei. Deși a trecut atâta timp ea este încă încinsă cu un sac pentru a jăli pe acel iubit. Și e vorba doar de o iubire de-abia începută. Cei doi nu au apucat să-și împlinească și să-și desăvârșească iubirea. Nu au apucat nici să se căsătorească, nici să aibă copii. Iubirea nu fost nici maturizată, nici modelată de experiențele și greutățile vieții. Iubirea era în stadiul ei dintâi: intensă, totală, explozivă, plină de idealuri și de visuri de basm. Cei doi nu apucat măcar să-și spună cât de mult se iubesc. Nici el, nici ea nu și-au dus la capăt toate declarațiile de iubire și toate cuvintele frumoase pe care le pregătiseră pentru celălalt. Moartea iubitului a intervenit bursc, violent, fără milă, tocmai în perioada de logodnă, tocmai înainte de nuntă. Oare durerea ar fi fost mai mică dacă pierderea ar fi survenit după ce iubirea s-ar fi împlinit și s-ar fi maturizat? Întrebarea pare a fi absurdă. Poți compara cele două dureri? Putem spune doar că durerea ar fi fost *diferită*, și că în același timp ar fi fost și mai mare, dar și mai mică. Durerea fecioarei care a îmbătrânit este mai mare căci poartă cu sine sentimentul iubirii neîmplinite, neduse până la capăt. Ea este mai mare căci este alimentată nu doar de amintirea: *Ce frumos a fost!*, ci și de întrebarea: *Dar oare cum ar fi fost mai departe?* Ea este mai mare căci absența unor copii, a unor urmași amplifică singurătatea. După moartea logodnicului ei, lumea l-a uitat, lumea și-a dus mai departe cursul. Chiar rudele lui apropiate la un moment dat l-au lăsat uitării pentru ca pe drept cuvând să își poată duce viața mai departe. Dar ea, chiar dacă a trecut atâta timp, nu a uitat, jelește, bocește. Doar pentru ea, lumea nu și-a mai urmat cursul, ci parcă totul a încremenit în acea clipă. Putem să o bănuim pe această femeie de idolatrie, de imaturitate emoțianlă... În cele din urmă viața lăsată de Dumnezeu trebuie trăită mai departe. Totuși Dumnezeu Însuși admiră durerea acestei femei. Ea devine un exemplu vrednic de urmat de poporul ales în propria sa călătorie a jelierii. Deci nu poate fi vorba de o femeie idolatră și instabilă emoțional. Ea și-a trăit viața mai departe și a onorat provocările ulterioare pe care Creatorul i le-a dat. Dar a ales în același timp să păstreze iubirea, durerea, golul. Nu și-a pus capăt zilelor, nu a împovărat pe alții cu durerea ei. A purtat-o cu demnitate și discreție înaintea singurului care o putea înțelege. Și Acesta a înțeles-o. Căci El Însuși iubise pe cineva în tinerețe, se logodise cândva, de mult, în tinerețea timpului. Și El se alipise cu toată inima de un popor și începuse acest zbor al iubirii. Dar la fel ca în povestea văduvei, moartea a intervenit violent și pe neașteptate. Poporul a murit în relație dedându-se la idolatrie și la păcat. Și situația a continuat până în vremea lui Ioel. Dumnezeu Însuși e ca un logodnic care jelește îmbrăcat în sac după logodnica tinereții Sale. Dumnezeu Însuși a îmbătrânit sub povara acestei dureri. A refuzat să renunțe la logodnică, să o înlocuiască cu altcineva. A încercat în schimb să o învieze. Spre deosebire de văduvă, făptură creată, El este Domnul vieții. În fața morții logodnicei Sale, El a încercat să o învieze. Și acest lucru îl face și acum, în ultimul ceas, înainte ca moartea să se împietrească în adâncul ființei poporului Său. Iată de ce Dumnezeu o înțelege, iată de ce Dumnezeu înțelege durerea ei. O, dacă poporul Său ar plânge după El cu jalea acestei femei! O, atunci, El s-ar întoarce către poporul Său, s-ar căi de răul pe care l-a pornit împotriva sa, și ar fi

binevoitor față de el! Fecioara plânge după o Persoană, după un iubit. Poporul plângea din pricina recoltei pustiite. Iată de ce plânsul poporului nu schimba nimic acolo sus. Dacă poporul ar plânge după iubitul tinereții ei ca această văduvă fecioară, atunci, de-abia atunci plânsul său ar mișca inima Celui Prea Înalt? Nu este El logodnicul tinereții ei? Și nu a murit El din universul existenței ei? Desigur, situația e diferită. Logodnica Israel și-a alungat ea însăși Iubitul. Și apoi nu a rămas fecioară. Nici măcar nu s-a căsătorit cu altul, ci a curvit cu orice trecător. Cu toate acestea, acestei curve vinovate, i se dă îndemnul: *bocește-te ca fecioara întinsă cu un sac după bărbatul tinereții ei...*

Israelul care plângea din pricina absenței recoltei trebuia să învețe să plângă din pricina absenței lui Yahwe din universul lor relațional și spiritual. Durerea pricinuită de foametea fizică trebuia să dea glas durerii pricinuite de foamea după Yahwe. Suferința de natură situațională trebuia transformată într-o suferință personală și relațională. Ioel adresează îndemnul la căință întregului popor. Dar acordă o atenție specială preoților de la Casa Domnului. Ei sunt chemați să se îmbrace în saci și apoi să vestească un post pentru tot poporul lor. Ei sunt mijlocitorii legământului, liderii spirituali ai națiunii. Pocăința lor poate deveni un exemplu pentru ceilalți, poate declanșa la nivelul spiritului căința celorlalți. Ei au autoritatea spirituală asupra poporului. Ei pot vesti un post pentru tot poporul. Acest post este și o sărbătoare. Aparent este o contradicție între ideea de post și jale și ideea de sărbătoare. Despre ce să fie vorba? Poate fi o aluzie la Yom Kippur. Yom Kippur era o sărbătoare deosebită. În acea zi tot Israelul trebuia să se smerească căci se făcea ispășirea păcatelor poporului. Această smerire era cel mai probabil însoțită de un post. Deci asocierea postului cu sărbătoare poate fi o trimitere la necesitatea reeditării sărbătorii Yom Kippur. Deci era nevoie de un Yom Kippur care să ispășească păcatele întregului popor. Ioel abordează iarăși indirect nevoia soluționării păcatelor poporului. De asemenea asocierea postului cu sărbătoarea poate anticipa izbăvirea descrisă în cap.2b. Smerirea, postul, plânsul pocăinței va da ca rod o sărbătoare a bucuriei și a izbăvirii. Prin izbăvirea adusă de Yahwe plânsul se va transforma în bucurie și postul în sărbătoare. Această transformare o găsim și în Zaharia 8:19:

- Așa vorbește Domnul oștirilor: Postul din luna 4, postul din luna 5 și postul din luna 7 și postul din luna 10 se vor prefăce pentru Casa lui Iuda în zile de veselie și bucurie, în sărbători de voieșie. Dar iubiți adevărul și pacea.

Alături de lipsa recoltei, Ioel adaugă un alt motiv pentru plânsul lui Israel. El insistă asupra acestui motiv de două ori în v.9 și v.13:

- Căci au încetat darurile de mâncare și jertfele de băutură din Casa Dumnezeului vostru.

Dar de ce au încetat aceste daruri din Casa Domnului? Sunt mai multe posibilități care nu se exclud reciproc:

- Plaga de lăcuste era atât de cumplită încât evreii nu mai aveau efectiv roade ale câmpului și ale vitelor pe care să le aducă în Casa Domnului ca jertfă.
- Poporul se afla într-o stare de disperare atât de mare încât nu mai spera că Domnul poate schimba ceva. Doborâți la pământ de deznădejde nu mai aduceau jertfe Domnului.

Absența jertfelor de la Casa Domnului arăta clar că este o problemă majoră în relația dintre Yahwe și poporul Său. Oare nu tocmai această problemă era cauza celorlalte probleme de care poporul se plângea? Oare nu tocmai absența jertfelor din Casa Domnului genera absența roadelor din Israel? Într-adevăr observăm că după ce vorbește de absența jertfelor și a bucuriei din Casa Domnului în v.9, Ioel insistă apoi pe absența recoltelor și a bucuriei din Israel. La fel face și mai departe: în v.13 și 16 subliniază că nu sunt jertfe și bucurie la Casa Domnului, ca apoi să arate că nu este recoltă și bucurie în toată țară. Observăm și o progresie în descrierea făcută de Ioel:

- Lipsa belșugului și bucuriei la Casa Domnului;
- Întristare în popor.
- Întristare pe câmpurile cultivate.
- Întristare între animalele domestice.
- Întristare în pustie.
- Întristare între animalele sălbatice.

Este ca și cum sărăcia și durerea de la Casa Domnului se răspândește progresiv peste tot poporul și peste întreaga creație, peste întreaga țară, pornind de la zonele și animalele stăpânite de om și ajungând pâna la zonele sălbatice și pustii. Mesajul este clar: disfuncționalitatea din Casa Domnului este cauza disfuncționalităților din întreaga țară. Dar iarăși observăm că acest mesaj se deduce din aceste imagini succesive dar nu este afirmat în mod direct de Ioel.

În cap.1 Ioel nu atacă pericolul formalismului religios. Ce contrast este în acest sens între primul capitol din Ioel și primul capitol din Isaia. Desigur prezența fără acoperire spirituală a jertfelor la Casa Domnului nu înseamnă nimic. Ioel însă insistă doar pe realitatea absenței acestor jertfe. Faptul că ele ar fi fost prezente nu ar fi însemnta în sine ceva, dar absența lor arătau cu certitudine că relația dintre popor și Yahwe nu funcționa. Aici e avantajul absenței

formalismului. Faptul că ei efectiv nu mai aduceau jertfe la Casa Domnului îi dă lui Ioel oportunitatea să pună ușor punctul pe I, să indice rana spirituală. Dar dacă aceste jertfe ar fi fost prezente, slujba lui Ioel devenea mai dificilă. În cap.2 însă, vom vedea că Ioel va aduce în discuție și pericolul unei pocăințe formale. Oricum, spre deosebire de profeți ca Isaia, Ieremia, Osea, Ioel **nu** este vehement în a denunța pericolul falsei religiozități. Pare a folosi un limbaj mai apropiat cărților Maleahi și Hagai. Acest fapt poate fi considerat un argument pentru o datare târzie a cărții.

Casa Domnului nu este doar locul de unde a început tragedia, dar este și locul unde poate fi soluționată tragedia. Locuitorii țării sunt chemați la Casa Domnului. De acolo nu se generează doar pedeapsa. Acolo poate fi și locul reconcilierii. Ioel vorbește de Dumnezeu **lui** și apoi de Dumnezeu **vostru**, adică al preoților. El face această chemare, dar apoi nu rămâne pasiv. Înainte ca preoții sau poporul să reacționeze la mesajul său, el strigă către Domnul: **către Tine, Doamne, strig...(v.19)**. Dar este strigătul unuia singur. Poporul pare încă să nu strige către Domnul. Ioel știe că are nevoie de susținere și din partea altora atunci când strigă către Domnul. Dar poporul încă este confuz și disperat. Ce va face Ioel? El dă glas durerii creației și animalelor: **chiar și fiarele sălbatice se îndreaptă doritoare către Tine...** iată că din acea țară nu doar Ioel, ci și animalele strigă către Domnul! Ioel nu e singur. Desigur strigătul animalelor nu poate substitui strigătul poporului, căci omul și nu animalul a fost pus rege al creației. Totuși un om (Ioel) dă glas durerii acestor animale, care spre deosebire de popor, nu au nici o vină și suferă efectiv din pricina păcatelor poporului. Ioel știe că Dumnezeu nu întristează cu plăcere pe fiii oamenilor. Știe că Cel de sus este sensibil față de durerea de pe pământ. Și cu atât mai mult este mișcat de durerea celui ce strigă la Domnul după izbăvire. Iată că în Israel Ioel și fiarele câmpului se îndreaptă doritoare către Dumnezeu. Dar acest strigăt al animalelor este doar o metaforă sau chiar un strigăt? Nu știm prea multe despre comunicarea dintre Dumnezeu și animale. Dar știm că este o legătură clară între creație și Creator. Și acest Creator poate da porunci clare animalelor, iar acestea le recunosc și ascultă de ele. Astfel o măgăriță poate vorbi la porunca Domnului, și de asemenea un pește poate înghiți un om la porunca Domnului etc. Există o legătură între creație și Creator. Dar poate tocmai Ioel, prin mijlocirea sa de OM, dă semnificație spirituală strigătului animalelor din pustie. Desigur nu vom aluneca spre o extremă a teologiei mântuirii animalelor, dar putem medita la legătura dintre Creator și creația Sa și la legătura dintre om și creația peste care a fost pus ca Stăpânitor, adică Slujitor. Psalmiștii laudă aceste taine:

- Toate aceste viețuitoare **Te așteaptă** ca să le dai hrană la vreme. Le-o dai Tu, ele o primesc, Îți deschizi Tu mâna, ele se satură de bunătățile Tale. Îți ascunzi Tu Fața, ele tremură; le iei Tu suflarea: ele mor, și se întorc în țărâna lor. Îți trimiți Tu suflarea: ele sunt zidite și înnoiești astfel fața pământului. În veci să țină slava Domnului! Să se bucure Domnul de lucrările Lui! (Ps.104:27-31).
- El dă hrană vitelor și puilor corbului când **strigă**. (Ps.147:9).

Desigur poate fi vorba de un strigăt și de o așteptare mută, de o stare naturală a lucrurilor, și nu de o un strigăt personalizat sub forma unei rugăciuni către Creator. Animalele fac parte din Creația Sa și El Se îngrijește de ele. E adevărat că omul este mai de preț și că aceste animale devin hrană a omului. Dar suferința animalelor nu a fost în planul divin și reprezintă tot o anomalie adusă de căderea omului în păcat. Dar în creație există un dor mut și un strigăt surd către Creator. Pavel ne vorbește deschis despre acest lucru:

- De asemenea și firea (*creația – în original*) așteaptă cu o dorință înfocată descoperirea fiilor lui Dumnezeu. Căci firea a fost supusă deșertăciunii – nu de voie, ci din pricina celui ce a supus-o (*poate fi vorba de Adam aici*) – cu nădejdea însă că și ea va fi izbăvită de robia stricăciunii ca să aibă parte de slobozenia slavei copiilor lui Dumnezeu. Dar știm că până în ziua de azi toată firea suspină și suferă durerile nașterii... (Rom.8:19-22)

Deci în toată creația există un dor, un strigăt către Dumnezeu și restaurare. Ea suferă împreună cu cei credincioși durerile nașterii. Dar cine să se nască? Sămânța promisă, Mesia Răscumpărătorul și Restauratorul Creației. Iată că nu doar femeia, nu doar Israel, și nu doar cei credincioși, ci întreaga umanitate și întreaga creație suferă durerile nașterii. De fapt toată suferința din creație, din lume, din istorie, este suferința unei nașteri. În creația și umanitatea care și-a alungat Creatorul trebuie să revină, să se nască Fiul Creatorului pentru a restaura Creația. Și ce preț de suferință trebuie plătit pentru ca acest Creator sfânt să revină deplin ca Stăpânitor al acestei creații.

Revenim la Ioel. Ce face el este sublim. El cunoaște strigătul mut al creației de care vorbește și Pavel. Și când se vede singur în mijlocire, pentru a nu rămâne singur înaintea Domnului, își îmbracă strigătul cu strigătul întregii creații. Poate astfel va fi mai intens, poate astfel va avea greutate mai mare înaintea Creatorului oricărei făpturi! Din această perspectivă mijlocitorul nu poate fi niciodată singur. Chiar dacă un singur om mijlocește, și toți ceilalți umblă după foloaselor lor, mijlocirea acelu singur om este susținută de plânsul mut al creației.

Este interesant în cap.1 din Ioel importanța acordată de profet elementelor creației. Agentul judecării divine este un element al creației (lăcustele), dar acest agent umple de suferință toată creația: oamenii, câmpurile, copacii, animalele domestice și sălbatice suportă consecințele chinuitoare ale plăgii. Iar la finalul cap.1 elementele creației devin agenți ai mijlocirii alături de Ioel. Vom urmări această temă a creației pe parcursul următoarelor două capitole.

Mai observăm în capitolul 1 o aparentă contradicție între v.3 și v.15. V.15 precizează că ziua Domnului este aproape, ceea ce ar însemna că judecata finală este iminentă. Totuși îndemnul din v.3 are sens tocmai din perspectiva faptului că istoria lui Israel și a lumii va continua. Cum se împacă cele două perspective? Sunt mai multe posibilități. Venirea lui Mesia în

slavă nu va însemna închiderea istoriei popoarelor. Istoria popoarelor va continua și în mia de ani. Pe de altă parte conceptul de zi a Domnului poate îngloba atât judecata finală, cât și judecățile istorice care o anticipează. Oricum ar fi, profetul pare a fi cert că istoria lui Israel va continua într-un fel sau altul. Astfel deși ziua judecății e aproape, el știe că are sens să rostească îndemnul din v.3 ce are în vedere generațiile viitoare din Israel. El se bazează pe promisiunile divine despre Israel. Judecata asupra lui Israel nu va fi niciodată totală. Israel va continua să existe în istorie. Va fi răbdat de mărețul Dumnezeu. Iar la un moment dat se va căi, va fi vindecat, va primi o inimă nouă și va sluji Domnului pentru totdeauna fără să se mai abată de la căile Acestuia. Deci Ioel are speranța că istoria lui Israel va continua. El vrea ca generațiile viitoare să învețe din tragedia prezentă pentru a nu mai repeta greșelile părinților lor. În cele din urmă generațiile viitoare ale lui Israel vor putea fi vindecate tocmai pentru că vor învăța din greșelile părinților. Acest lucru va fi posibil prin cunoașterea și conectarea la trecutul națiunii, prin existența unei memorii colective. Ioel pare să cunoască această legitate și de aceea insistă în v.3 ca această plagă de lăcuste să fie immortalizată în memoria colectivă a națiunii. El pare să înțeleagă că vindecarea deplină a lui Israel ține de viitor și nu de prezent. De aceea încă din v.3 el se desprinde de prezent și glisează spre un viitor îndepărtat.